

Adrià Pujol Cruells
Els llocs
on ha dormit Jonàs

Editorial Empúries

Barcelona

Primera edició: setembre del 2021

© Adrià Pujol Cruells, 2021
Drets d'edició negociats a través d'Asterisc Agents

© d'aquesta edició: Edicions 62, s. a.,
Editorial Empúries
Diagonal, 662-664 – 08034 Barcelona
info@grup62.com
www.editorialempuries.cat

Fotocomposició: La Letra, S.L.
DIPÒSIT LEGAL: B. 11.442-2021
ISBN: 978-84-18833-02-1

El paper utilitzat per a la impressió d'aquest llibre té la qualificació de paper ecològic i procedeix de boscos gestionats de manera sostenible.

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra requereix l'autorització escrita de l'editor; la llei preveu sancions per als infractors.

Si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment de l'obra, a través del portal www.conlicencia.com

o bé trucant als telèfons 91 702 19 70 / 93 272 04 47.

Tots els drets reservats.

TAULA

<i>Jonàs va escanyar...</i>	9
Jonàs adormit	65
Jonàs despert	223
Bonus track	279

Jonàs va escanyar una dona en un parc de la part alta. Després se'n va anar a dormir. Han passat els dies, els mitjans no n'han dit res. Això el porta a pensar que no la va matar, els records que en té són molt fragmentaris, no pot assegurar res, que la dona sigui morta li sembla una possibilitat. Se'n maten tantes.

Tot i les llacunes, Jonàs ha anat jugant l'escena al tauler del cervell, diverses vegades, no tant per saber la veritat sinó per mirar de *tourner la page*. Ara matisava la força de les mans al voltant del coll de la dona, ara treia ferro a les paraules que ella li va dir i que el van fer enfadar tant. El que no pot és canviar la seqüència i les accions, que se li presenten borroses però tossudament fixades: trucar-li, insistir, passejar, enraonar, passejar, discutir, arrambar, escanyar, sortir corrents, anar-se'n a dormir. Se sap les passes de memòria, uns moviments fets a les fosques, era de nit, llavors al parc, ara al seu cap. No recorda les conseqüències i no pot canviar el camí fet.

Han passat els dies i els mitjans no n'han dit res. Ahir, havent sopat, Jonàs es va estirar al llit. Va apagar el llum. Agafava la posició més còmoda, tancava els ulls i es relaxava. Les coses de la jornada, d'aques-

ta setmana, les ferides i els delits que te les fan suportables, tot plegat et ressonava a la volta del pensament, però volies dormir, tenies son, una son dolça com la idea d'una àvia universal. De vegades aguantaves una mica, lluites contra la somnolència i penses una estona, perquè adormir-se és una mena de comiat transitori i no vols anar-te'n sense posar ordre. Al llit jugues i jutges el dia que està a punt d'acabar-se, per fixar-lo, deses la partida. Sovint avalués l'últim dia viscut en relació amb tota la teva vida, ho necessites, posar-lo al final d'una sèrie, l'última pedreta a la filera de pedretes que va començar quan vas néixer. Ordenar quan es té son és una empresa titànica i aviat ho deixes córrer. Vols dormir, dormir, potser somiar. Els sentits queden en letargia i els músculs s'estoven. Tota activitat passa a produir-se de cara endins. Un cop ens hem adormit, com qui abaixa el foc al mínim, la sopa de la consciència deixa de bullir però no es refreda mai del tot. Aleshores sí que comença l'ordenació general. Les cèl·lules nervioses s'afanyen a fabricar la teranyina de la memòria. Són les aranyes que viuen al cap. Seleccionen i tramen els episodis, llunyans, de fa no res, els relliguen al compàs de la nostra sensibilitat, pasten l'argamassa del coneixement i miren que quan ens despertem estiguem més o menys sencers i ens puguem llevar amb una mínima solvència mental.

Aquest és l'inventari de Jonàs Girondí. Continua sent-lo. Mastega'l. Dorm-lo sempre que puguis. Ara comences a viure'n un dia més, si res no es torça. Dormies. Avui has dormit sol. Fa una estona, a l'in-

terior de la bossa de pell, dins la carcassa d'ossos eres un farcit de vísceres al ralentí, i a dalt, al crani, hi tenies l'activitat tremolenca de les dendrites.

En grec vol dir *arbre*.

—Bon dia, noies! No sé quina feina heu fet aquesta nit, *mes amies de cœur*. Penso el mateix que pensava ahir quan m'adormia i tinc preguntes i manies idèntiques. Ja sé que treballau en segon pla, he llegit molt sobre vosaltres a internet, soc un documentat, però necessito urgentment alguna prova que feu bé la vostra feina. Tinc les mateixes obsessions, no trobo cap solució als meus problemes i ni tan sols no m'heu donat la clau per fer-me ric, que deu ser el meu maldecap més fàcil de resoldre. Bo, suposo que avui em fareu prendre les decisions correctes,estic segur que ho heu preparat tot per fer-me triomfar. Però, a l'altra punta de tot el que tinc per resoldre, què? Per arreglar el problema gros encara us espero. Al marge de les poques imatges i sensacions que guardo, no m'heu proporcionat cap trofeu net, cap instantània sobre què vaig fer exactament entre la mitjanit de dissabte i el matí de diumenge passat. Sé segur que hi treballau, jo només tinc flaixos, a veure si em feu arribar algun resultat. Què va passar, entre que vaig sortir d'aquella casota i vaig arribar a l'estudi? Sí, trucar-li, insistir, passejar, enraonar, passejar, discutir, arrambar-la i etcètera. Ara, va anar ben bé així? Dendrites, entenc que funcioneu a l'ombra i que per més que vulgui renyar-vos continuareu pentant per mi però al vostre aire, per fer-me sobreviure, noies, podríeu donar-me alguna pista? Sou una de les

maquinàries més complexes i sublimes del món, i no es nota. M'he informat sobre vosaltres, tinc cura de vosaltres sempre que puc, dormo i descanso bé d'uns dies ençà, *et alors*, no mereixo ni que sigui un *bonus track*?

Les dendrites són les branques de les cèl·lules nervioses. Quan dorms no reben estímuls externs, Jonàs. Aprofiten per establir connexions neuronals noves. Tu no hi ets i elles interpreten la vida del despert. De tu. L'ordenen perquè faci sentit. Reguen l'hort de la personalitat, fan germinar el record i consoliden l'aprenentatge. Cada vegada que et despertes ho fas amb el cabàs cranial ple d'aquesta collita, bàsica per a la supervivència, perquè no es pot dormir fora del món, no és una activitat separada. Sembla que si dorms et segregues, però dormir és com nedar sota l'aigua. Et trobes en un medi anòmal, saps que hi estàs de visita, amb hora per tornar-te'n. El risc de morir ofegat o de quedar en coma t'escup enfora i la sensació de sortir renovat és habitual. Equipat, més conscient, del sotaigua i del son te n'hauràs endut informació sobre qui ets, què fas, on és que voldries anar, referències que no per força tenen a veure amb la veritat, però no disposes de gaire res més per continuar endavant.

—Que sí, bon dia, dendrites garrepes! Avui tampoc no sabrem si la vaig pelar, oi?

Son i memòria, dues aigües, dos bassals indestria- bles al manglar que d'acord, senyor Jonàs Girondí, tot això que penseu és molt interessant, però lleveu-vos. Sou molt intel·ligent, la mar d'original, un

dia més en la gran història de vós i vostè, amunt i desenganxeu-vos del llit. Heu arribat a la meitat de la vida. Sou un home ordinari i sa. Si no es produeix cap imprevist, cap càncer, un atropellament fatídic o el suïcidi, si no us denunciïen per maltractaments o per homicidi, fa de bon pensar que arribareu lluny. Ara us trobeu en aquest punt intermedi, el punt matemàtic en què recordeu tant com encara heu de viure, guanyar i dormir. Sou el clau de la balança, senyor Girondí, us queda mig periple per fer, o sigui que deixeu-vos de filosofar a l'empara dels llençols i sortiu del catre, renteu-vos bé, que no quedi cap rastre de les peripècies passades és important, i vestiu-vos i aneu-vos-en a predicar a Lleida, la Gran Descoberta.

—Buenos días Jonás has descansado ya sabes que Silvana te ayuda a levantarte.

—Estaba en ello, Silvana.

—Yupi quieres un poco de música alegre o prefieres la radio Jonás.

—Prefiero que te calles, Silvana.

—De acuerdo Jonás.

I si la seqüència va ser trucar-li, discutir, insistir, passejar i escanyar, encastar-la a l'arbre i anar-te'n a dormir? Les coordenades d'on s'ha dormit també marquen una dimensió concreta del passat. Dormides fita. Llits balisa. Punts de guardat de partida. Indrets de repòs i les condicions vitals que els envolten. Quina gent hi havia. És una classificació vàlida. Un inventari com qualsevol altre.

Jonàs Girondí, ets una barreja dels jocs on has

dormit i dels records adjacents. Com aquell, heretat d'una fotografia tornassolada on hi ha els pares, un a cada banda del capellà que et té a coll, riu i t'ensenya a càmera, com un trofeu. Vas néixer a Argelers, a principis dels anys setanta. Els pares ja s'havien comprat el pis al primer eixample que no s'havia acabat de construir al poble. L'havien pagat sobre plànol. Els caps de setmana passaven a veure com les grues i els paletes anaven aixecant els fonaments i les parets dels seus somnis, i de moment vivien amb la mare de la mare a la vella caseta del centre, en un carrer que tot era petit. Seguint la tradició, l'àvia va ajudar la mare de Jonàs a parir a casa. Tres hores a l'habitació fosca del darrere. Mentrestant el pare s'esperava a peu de carrer, fumava, explicava la situació als veïns i trobava un nou sentit a la vida. Va ser un part ràpid i silenciós, d'humitats i dones en secret. Jonàs va sortir ple de mucosa. L'àvia el va penjar de cap per 'vall i el va picar. Pulmons endins, el primer aire respirat el va cremar. Va plorar. Un cop segat el cordó umbilical, l'àvia va airejar la casa i va fer el que havia vist fer tota la vida: va clavar el cordó umbilical a la porta del carrer. Els vells d'Argelers en deien «la badiella». El senyal indicava que havia arribat un nou membre a la comunitat. S'anava assestant amb el pas dels dies i dels curiosos. Avisats per la pellofa, entraven a saludar i a fer-se servir cafè negre, i tots deien, amb una veu psàlmicament igual, que el nen era clavat al pare. Oblidant el cognom matern, aquella caseta ja era can Girondí, i abans d'acomiar-se, aprofitant que a casa dels altres no

s'hi entra cada dia, els veïns es feien una llista mental de quins mobles tenia la família, com eren la vaixel·la i la coberteria, les rajoles i el cortinam, si l'hort del pati del darrere estava ben portat. El cordó umbilical s'apergaminava a sol i serena fins que queia del clau. Si la criatura era viva encara, llavors se la podia donar per benvinguda de debò i deixava de ser una novetat. El cordó es guardava en una capsa de sabates. De tant en tant Jonàs la treu de dalt l'armari, l'obre i palpa aquell llardó ressec.

Avui no és a casa. Avui ha dormit a l'estudi de Barcelona, aquesta nit seu provisional de Gironditrònics. La seu que va amb ell. La seu és ell. Des que va fundar el negoci que dorm el son nerviós del petit empresari. Des que tens fills i secrets, més aviat. Ara Jonàs i Gironditrònics deixen d'elucubrar i es lleven i escalfen una tassa de llet al microones. Hi posen dues cullerades de cafè soluble, una de llevat de cervesa i una de sucre, i mentre remenen la gasòfia obren l'ordinador i llegeixen correus. Tal com està el mercat laboral, amb la pluja de misèria que tot ho mulla, tenir una petita empresa implica rebre demandes de feina, cada dos per tres:

Bon dia, apreciats.

Em dic Jules Raset i tinc una llarga experiència en el món de la programació d'aplicacions. Els escric a Gironditronics per oferir-los els meus serveis. Adjunto el currículum. Veuran que puc treballar en qualsevol de les fases de desenvolupament de

producte. També adjunto la llista de les meves creacions més reputades, com és el cas del so que fa la paperera dels ordinadors Mac quan l'usuari decideix buidar-la. Treballar amb vosaltres seria tot un honor i estic segur que junts creixeríem molt.

Salutacions afectuoses.

Doncs sí, dilecte Raset, en podeu estar ben satisfet, de la fressa digital de paperet que s'arruga per convertir-se en pilota, i ja m'agradaria tenir feina per a vós, estimat senyor, però és una mala època. Guardo el vostre currículum a la paperera i no dubteu que si ens arriba alguna cosa l'avisarem. Bàsquet. Atentament, arrugueu-vos, i Gironditrònics porta accent, desgraciat.

—Te recuerdo Jonás que tu tren sale en una hora tu agenda es mi agenda la agenda de Silvana y Jonás.

—Quan parlaràs català, Silvana? En teoria estàs programada per aprendre.

—No te he entendido Jonás.

—Silvana, cállate.

—De acuerdo Jonás.

Jonàs es dutxa, es vesteix, surt rabent de l'estudi per no fer tard. Agafa un taxi i diu a l'estació de Sants sisplau. Va, que serà un dia més i qui sap si el dia del tomb definitiu. I si avui a Lleida, al regidor de Cultura, li agrades i et sondeja per refer tot l'univers web de l'ajuntament? Res, un contracte públic dels que en diuen menors, el sobresou de mig any que tu treballant un mes ja quedarien contents. Pagaries una mica d'hipoteca o una bona amortització, i com-

praries temps per fer les coses que t'agraden. Pedretes, posa pedretes, Jonàs. Una pedreta més, una de ben vistosa, de bon recordar, tot i que enlloc no està pautat que el vestit de la memòria s'hagi de cosir amb retalls estel·lars i prou; no cal botonar-lo amb els capítols més importants de la peripècia del despert. El moment que la teva badiella va desenganxar-se del clau; el dia que et vas casar a l'església de Nostra Senyora del Prat i els pares van discutir fins a última hora quin dels dos vindria; el dia que vas fundar Gironditrònics; quan et vas llicenciar; el dissabte que havent dinat se't va morir un peix taronja a les mans. Qui ho mana, que aquests moments siguin més rellevants que no pas la nit d'impotència, anys enllà de casar-te, que et vas adormir per amagar la por, o la nit mig en blanc d'abans de llicenciar-te, d'un maldormir històric? Fundar una empresa és una gran fita? I els malsons en què el peix taronja revé podrit i venjatiu a recriminar-te l'experiment infantil? Manen les dendrites. Es dona per descomptat que desperts amassem la vida i que adormits la posem entre parèntesis, però és al revés: desperts la vivim a les palpentes i adormits l'ordenem. Per poc que hi pensem, ens és tan propi, el fet de tenir presents somnis i habitacions i parelles del son que quin *tas de ferraille*, collons de

—No cal que insisteixi. Les màquines de bitllets no s'han espatllat, senyor, passa que les estan actualitzant i el procés triga una mica. Disculpi les molèsties. A l'entrada de l'estació hi ha cartells que ho avisen i a les taquilles li vendran els —L'empleat de

l'estació no pot acabar d'informar-lo perquè Jonàs el deixa amb la paraula als llavis i va corrents a les finestretes.

i parelles del son que podem arribar a idealitzar de maneres dolçament aberrants. Arribar a escanyar-les i

—Voldria un bitllet a Lleida si us plau només d'anada —Jonàs posa una veu nerviosa.

—Ara mateix. Feina? —La dona de la taquilla recull la impaciència de Jonàs i mira de deselectrificar-la amb un to de proximitat.

—Una mica de tot. —Jonàs nota que l'estan cuidant i es destensa.

—Gràcies a déu que tenim feina, eh, senyor? A veure, aquí. —Professional, la dona busca bitllet a l'ordinador.

Jules Raset no en té. Dormitoris i memòria. Les cambres configuren tot un gènere. Encara queden sogres, d'aquells que regalen l'habitació als matrimonis recents? Vosaltres vau demanar un taló i després us el vau gastar en un viatge a Grècia. Diries que la gent ja ni es casa.

—Em sembla que ja l'hi he trobat tren, senyor. Lleida. Un moment que miro les tarifes —diu la dona, satisfeta, jugant sobre segur—. Sent diumenge sempre tenim descomptes.

Hi ha diversos tipus de descomptes, de comptes enrere i de cambres. Les habitacions de la mainada, amuntegaments de personeta que creix però no llença res de qui va ser fa quatre dies, perquè cada joguina i cada vamba podrida són marques, banderes,

partides guardades, els rècords d'una cursa que acaba de començar. I habitacions d'estudiants, la de l'Angela Merkel, de vigilants nocturns, d'esportistes, de vella xaruga que tot fa l'olor d'ella, i les alcoves dels artistes, tan estimades pels museus i pels visitaires culturals, els catres de les donasses i dels homebots de la història, quins fetitxes, és a les cambres on de tard en tard es viola o es procrea, i és allí mateix que prèviament o en acabat els uns i els altres potser hi dediquen un son, però a les habitacions també s'hi estima, s'hi pensa, s'hi plora en silenci i s'hi peta en abundància. Entre els llençols hi ha veritat i per tant hi ha memòria. I hi ha endevinació, ja que

—Ha tingut sort, eh, senyor? N'hi ha un de ràpid i amb oferta. Barcelona-Lleida —diu la dona, amb un somriure entre funcionarial i humà.

—Venia per agafar aquest. Gràcies. —Jonàs treu la cartera per pagar.

ja que les premonicions oníriques existeixen, el futur és somiable, dormint es tenen aquelles revelacions que semblen un electroxoc al cap, epifanies que els inventors solvents tenen la decència de posar al pinyol de les grans descobertes. Ho deuen fer per abaixar la temperatura de la vanitat, hi ha invents i troballes que semblen dictats des de fora, la llei de la gravetat, la roda i el foc, el primer ordinador personal. Einstein deia que s'havia somiat cavalcant un llamp i que aquesta imatge va ser clau per esbossar la teoria de la relativitat. I Marie Curie deia que va descobrir el radi perquè va somiar que es trobava una capseta al pit, i que si l'anava obrint cada vega-

da hi havia una capseta més petita. Bé, internet diu que Einstein i Marie Curie deien que. I tu dius que t'apames a partir dels jocs on has dormit, Jonàs, i a partir de les marques adjacents, però arribarà el moment que tu també somiejaràs que cavalques un llamp i aleshores faràs el salt, ja no et caldrà l'inventari d'ara, el geni que t'habita ha de sortir per força, empeny-lo, frega't com si fossis la llàntia d'Al·ladí, ja fa temps que vas superar el rècord de les mil i una nits, i un dia o altre s'haurà de notar, potser avui, a Lleida. Maneres disposem de recomptar, Jonàs. És una qüestió d'èmfasi, de triar el gènere. Les dendrites es poden forçar a prendre ramificacions concretes? O són elles les qui decideixen l'arborescència del record, de la personalitat, la base d'operacions per convertir-se en un geni? A tu les aranyes del cap t'han fet com ets.

—Aquí. Lleida. Via dos. Falten cinc minuts. Que tingui un bon viatge, eh, senyor? —La dona cobra i ensenya unes dents blanques i tortes.

—Gràcies per tot i que vagi bé. —Jonàs agafa el bitllet.

I gràcies per la regatera i pels sostenidors amb blonda que se us veuen entre la botonada de la camisa de la companyia ferroviària, senyora de la finestreta, vostè i la vostra pitrera. Sabíeu que ja s'ha dit moltes vegades que la Creació va ser o encara és el somni d'Algú? Ara compteu si la vida insignificant d'un individu no pot passar per aquesta particularitat. A veure si al final se sabrà que en realitat ho estem somiant tot entre tots. I si us estic imaginant

com jo vull que sigueu, senyora meva? Que us escarpàieu un moment amb mi als lavabos de l'estació, Senyora Blonda? Penseu que de pantalles com aquesta se'n presenten ben poques.

—No es mereixen. Bon viatge. —La dona ja es mira el proper client de la cua, per damunt l'espatlla de Jonàs.

Sigui com vulgui, tot i adormida, la persona viu, i viure és tirar fils al futur, en desordre i a cegues. Me'n vaig a Lleida a triomfar. El teler de la imaginació treballa endavant. És com aventurar que ara podríem tancar-nos al lavabo de minusvàlids, Senyora Blonda, i jo m'asseuria a la tassa i us asseuria a la meva falda i diria «obre't, Sèsam» a la vostra camisa corporativa, i ja ho tindríem. Viure és pescar al mar de l'endemà o del d'aquí no res. Et grates, et poses bé la samarreta per dins dels pantalons i aguantes el bitllet de tren amb les dents. En canvi, la memòria es cus havent viscut, Miss Blonda. S'agafen els fils i s'entrellacen mirant enrere. El resultat potser dona una trama inversemblant, ja que creix de manera retroactiva, no prové d'un patró sinó que va a descobrir-lo. El teler del record treballa de recules i llavors en surt un vestit a mida, l'hàbit que justifica el monjo. O les blondes. O l'informàtic de mitja cana que potser és un assassí de dones i ara us diu que val més que no el seguïu al lavabo. Al capdavant, el fet incontrovertible és que no es pot dormir fora del món i per tant fora de la vida. Pels camins de la memòria s'hi troben les aturades del son, un grapat de reverberacions, on has fet mal. Deu ser per això que a l'hora

d'agafar el son o d'agafar un tren sols passar revista. Un viatge en tren a Lleida també pot semblar un apart, però no l'és. Passar revista abans d'adormir-te i tot just quan et despertes, per comprovar que tot continua a lloc, mobles, reminiscències i delits, a mi, em dic Jonàs, a mi no em fa especial, Senyora Blonda. Més aviat m'equipara amb tothom, però no tothom ha fet les mateixes coses, en aquest joc que és la vida, ni de la mateixa manera. Jo, per exemple, soc un expert en pantalles ocultes.

Benvolguts alumnes mil·lennistes del meu cor, tinc son. Benvinguts al curs, malgrat tot. Us ensenyaré un canigó de coses i us demostraré que voler viure diverses vides és morir-se una mica en cadascuna. De son, si més no. És el preu. Tenir son i veure com et vas desfent, el preu el poses tu. És clar: a vosaltres, que més enllà de ser uns bons minyons teniu el cos acabat d'estrenar, la meva son us deu semblar el símptoma de tota una altra cosa, la marca del terminal, el segell esgrogueït del condemnat al desguàs, us dec semblar un desesperat amb mitja vida. Ara, ja us hi trobareu. Ara podeu estripar, i la joventut cel·lular i les dendrites us van a tota pastilla. No hi ha cap rescaca ni cap esforç ni cap ferida que us tombin, cap excés que us condueixi al remordiment o a la constatació del principi del final, perquè us renoveu tan de pressa que us penseu immortals. Sou eixerits com un pèsol i com tots els joves estreneu la vida, però s'hi

ha d'afegir que heu crescut de ple en l'era dels videojocs domèstics, l'època del tot és possible. La idea de tenir diverses vides per córrer diverses aventures, un cop i cent cops, els de la meva quinta encara l'havíem de treure dels contes, dels còmics o de l'expressió de les set vides del gat. Vosaltres porteu la idea de la immortalitat incorporada, per edat i sobretot per cultura. Heu nascut en un temps en què ningú no s'atreveix a dir-vos què s'ha de fer, ni mestres ni pares. I la desconexió amb els ancestres és definitiva. Per això també conformeu la primera generació del que se'n diuen «jugabilitats emergents». Sou els primers que experimenteu amb el que el videojoc us permet fer, no pas amb el que diu que s'ha de fer. Heu petat les fronteres del *Warcraft* o dels *Sims*, aquests jocs ja ho demanen, però us hi heu posat amb tots els altres quan us ha vingut de gust. Ara hi ha jugadors que queden per fer curses en el món de *Super Mario Odyssey III*, passant olímpicament dels objectius establerts, l'un dels quals, com sempre, és salvar la tanoca de la princesa Peach, aquella rossa que dobla l'estatura del Mario i que només de pensar que s'alliten plegats em recordo d'alguns homes granats i nans del meu poble que paguen noies de l'Est altíssimes per passejar-s'hi, els regalen joies i vestits *caoutchouteux* que les fan semblar embotits humans amb cabellera rossa, les treuen a sopar amb una corretja invisible i després de les copes se les emporten a les barraques de les hortes i jauen amb elles en matalassos podrits i a trenc d'alba els demanen que es casin amb ells amb l'excusa de salvar-les d'un

envelliment prematur als puticlubs de la frontera. Haig de reconèixer que m'interesseu, *voilà*. Jugabilitats emergents, paraules i més paraules, qualsevol jove és, per definició, un jugador emergent. A la vida real funcioneu de la mateixa manera. Teniu uns cossos i us precedeixen unes tradicions que podeu passar per alt, que ja no pesen gaire. Cap de vosaltres no té una capsa de sabates amb el cordó umbilical momificat. Aquesta és la gràcia. Jugabilitats emergents. L'endemà no us fa mal res, ningú no us renya si no seguïu els usos i costums dels pares, cap problema, actueu, enciseu, sabeu com agradar, llevat d'aquell, sí, tu, l'obès mòrbid, què hi farem, deixa els dònuts, *mon p'ti' z'enfant*, jo què sé. Teniu el cos de franc, vaja, i a canvi de res, perquè no es pot dir que li doneu res, ni descendents que depenguin que seguïu vius, ni us apliqueu les cures mínimes per allargar la partida. No penseu en els vostres cossos, de la mateixa manera que no penseu d'on baixa, que hi hagi tants videojocs de franc. Tantes coses en aparença de franc. A la meva època, com sona això de tenir una època, els videojocs o es pagaven o es piratejaven. Internet no existia, democràticament parlant. Algú comprava el *jeu vidéo* i els altres se'l copiaven. Algú l'havia de comprar. El tràfic de còpies pirata era colossal. Us ho repeteixo, no hi havia videojocs de franc. Val a dir que el mercat ja feia anys que sabia com caçar clients. Ja regalava coses, avançaments, en dèiem demos, però ara s'ha disparat el regalisme. Us descarregueu merdes gratis i jugables al mòbil, i entre partida i partida les vostres dendrites s'empassen

hectolitres d'anuncis, morralla i metralla publicitària que se us cus al clatell del cervell. A vosaltres us fa l'efecte que no us afecta, sí, ja paro, amb els jocs de paraules. Joc: és la definició de la porqueria de món que us ha tocat viure. Un altre dia us explicaré que les màfies japoneses i nord-americanes van ser les primeres que se'n van adonar, corrien els anys vuitanta, que els videojocs serien l'eina de control del jovent del futur. Només us dic que van fer curt: és l'eina de control de tot déu.

Jonàs Girondí ha estat el comissari d'una exposició sobre la història del videojoc. Hi ha treballat de valent durant mig any. Fa una setmana es va inaugurar i els mitjans l'han celebrada. Tot un esdeveniment a Barcelona, d'envergadura, gràcies a l'abric del Congrés Mundial de Telefonia Mòbil, però la mostra ha lluit pocs dies, els tres que va durar la fira. En acabat va anar a parar a unes caixes, a dormir un son curt en un magatzem de la Zona Franca.

De fastos, qui en visqui que m'ensenyi com. Si l'exposició no ha servit per fer el tomb definitiu, que em diguin quina fila fa, el tomb definitiu. Quina olor. De la colònia putanera que es posa la teva mare per quedar amb aquell musculat que li xucla els diners de la pensió que li passa el teu pare? Com el notes, l'èxit quan ve? El precedeix una polseguera a l'horitzó? El soroll llunyà d'uns cascos al galop? O hi ensopegues i t'hi aixafes la cara, enmig d'una explosió de

dents a càmera lenta? Sota quina aparença es presenta, el tomb definitiu? En què o en qui s'encarna? En un bitllet de loteria? En una multimilionària que va néixer per mantenir-te? En una condemna per abusos que et porta a la presó i allà el teu *keum*' de cel·la és un traficant d'òrgans que, quan tots dos ja sou fora, t'és tan amic que et recluta i guanyes diners a cabassos segrestant prostitutes de carretera per extreure'ls els ronyons? A veure si avui predicant a la Lleida dels Nassos el tomb es produeix i tot comença a anar-me més bé.

Hi ha els precedents del NIM (1951) i de l'OXO (1952), però el primer videojoc amb cara i ulls és de l'any 1958 i es va dir TENNIS FOR TWO, finançat pel Departament d'Energia dels Estats Units. Passats tres quarts de segle, la indústria de l'entreteniment digital mou tants o més diners que el turisme, el cinema, la música o la moda. En bona part es deu a les produccions estel·lars de videojocs. Modest o ambiciós, cada nou llançament implica diversos professionals i disciplines, i el mercat no ha parat de créixer. D'altra banda, gràcies a l'antiguitat i a l'extensió del fenomen, els videojocs són susceptibles d'una arqueologia. Mereixen una exposició que reconegui la seva importància (social, econòmica, cultural) durant la segona meitat del segle xx i el primer terç del XXI. Parlem d'una època que ja no es pot entendre al marge d'aquestes petites grans obres d'art.

És l'argumentari signat per Jonàs Girondí, imprès als fulls volants que repartien les hostesses. Tot i que

el recinte del congrés de telefonia era ple de gom a gom, vestides amb pantaló i jaqueta de color de remolatxa i amb mocador i casquet verd de coll d'ànec era difícil no veure-les. Dones verdes i vermelles, eren com punts de llum al mar fosc dels vestits dels congressistes, dispositius encesos i apagats alhora.

Hostesses semàfor.

També hi havia algun exemplar d'hoste, però eren menys representatius que els albins a Argelers.

Va ser un gran èxit.

I t'ha servit de gaire res?

Gironditrònics continua fent aigües.

Vas presentar l'exposició des del faristol. A continuació vas acompanyar les autoritats a la visita comentada, i de sortida vas atendre els mitjans, o abans, no ho recordes bé del tot, aquells tres dies no vas dormir gaire catòlicament. Te'n queda alguna seqüela. Quina massacre de neurones. A la superfície del cervell hi deus tenir rengleres de creus, vall rere vall, un cementiri neuronal i al mig una estàtua a la Neurona Desconeguda. Ara l'exposició es mourà pel país català amb un format més petit, aprimada, per contrast amb l'espai per al qual la vas pensar, i tindrà menys fòtils i menys cartells, com aquelles obres de teatre que s'estrenen a la capital: farcides d'estrelles i de decorats faraònics, després itineren per les comarques amb actors i tramoies de segona.

La mostra es replanta. És barata i original. Més d'un ajuntament la llogarà per quadrar el pressupost de cultura, tapar algun forat en les programacions locals que donen vots, i cada vegada els patrocina-

dors demanaran a Jonàs que hi vagi a fer el parlament inaugural.

—Així s’anuncien de franc, Samsung Déu! —deies a la teva dona fa un moment, ets a l’andana, esperes el tren a Lleida, ella t’ha trucat per dir-te bon dia.

—Va, no et queixis tant. Jo em passo la vida del llit al sofà i del sofà al llit, que no para de mamar, aquesta bèstia. Almenys tu et mous i veus coses —t’ha dit, i t’ha preguntat si havies descansat.

Els patrocinadors troben orgànic que Jonàs continuï vinculat a l’exposició i estan segurs que li van pagar el projecte prou bé perquè no rondini o li arribi a passar pel cap demanar un extra. Als paletes i als fusters els passen coses semblants. A vosaltres us van fer la cuina nova i llavors va començar una època ambivalent. La feina era a la vista, completa, però els continuàveu trucant, volíeu allargar el repàs dels acabats, desitjàveu tenir-los sempre més a les vostres ordres, en un calaix de la cuina, paletes, fusters i lampistes miniaturitzats, per treure’ls a treballar si temps enllà es desenganxava la rebava del marbre, si queia un pom dels armaris, s’ha fos el fluorescent de la campana extractora —t’ha dit la teva dona.

Pagar envaneix. No cobrar envileix.

Jonàs acceptarà sense crematística pel mig. Com avui. Vol fer punts. De feina no en troba tanta com en necessita per pagar la hipoteca i el tren de vida que porta i que ara el portarà a Lleida. L’exposició es replicarà. S’hi ha de ser. Un dia deixen de veure’t i t’obliden, o determinen que et mantens a base d’un prestigi, quin foc d’encenalls, com si el prestigi es pogués

arrebossar, fregir i menjar. Els patrocinadors han decidit que vius del reconeixement, més d'un deu pensar que encara els hauries de donar les gràcies per posar al teu currículum que vas treballar al Congrés Mundial de Telefonía.

Vas mentir una mica, perquè tu creus que el primer videojoc que se'n pugui dir videojoc és *Spacewar!*, de l'any 1961, desenvolupat per les estupendes llumeneres del MIT, com tot el que paga la pena, un videojoc molt propi de l'època, d'avantsala de la Guerra Freda, de fer servir la por als ovnis i als comunistes per apuntalar els Estats Units, però t'interessava donar el màxim d'antiguitat al fenomen i, de passada, no volies inaugurar l'exposició amb un joc de matar, quina bestiesa, no volies que el bateig fos criticat per políticament incorrecte, havies d'evitar que se't llancesin al damunt els joves de discurs revisionista i de vida escassa, els que pensen que silenciar veritats ha de servir per canviar el món, per molt que se sàpiga que tota la tecnologia casolana sol tenir un origen militar i que matar el contrincant és a l'origen mateix de qualsevol joc. Ets un tros de predicador del bé, en tots els fronts, a totes les ciutats i a tots els fòrums on plana el mal.

Jonàs anirà a Lleida dissimulant la fiblada a l'amor propi, amb un entusiasme moderat. És clar que els videojocs el tornen boig. No treballaria de res més que no fos dissenyar-ne i programar-ne, però ha de fer veure que tot el que s'hi pot relacionar també li agrada. Ha de somriure. Va muntar l'exposició mort de content. El van pagar. Ara li fa nosa. L'emo-

ció ha durat menys que un pet en una gàbia, ja està, i no tots els rècords adjacents són de bon pair, el congrés no et va fer acabar en cap pòdium de la noblesa. Has d'anar a Lleida a fer el paperot. No ben bé, però seria com si un cadiraire, acabada i venuda la cadira, cada cop que algú s'hi asseu hagués d'anar a cantar-li les excel·lències del moble, ballant, amb una paperina al cap, una gorra, deixa-ho. A tot estirar cobraràs les dietes. Potser et convidaran a sopar, quan tu preferiries un ingrés i no haver de gastar temps en contactes que no són els contactes del tomb definitiu. De tant en tant, l'exposició s'inaugurarà a la quinta forca, com avui, i a la quinta forca sempre hi haurà tècnics de cultura petrificats, personatges voluntariosos o lladres, en tot cas funcionaris que cobren igual, nevi o pedregui, serpents a sou que no tenen res més a fer que no sigui anar a sopar amb el comissari d'una exposició que ve del Congrés Mundial de Telefonia. Per a ells serà una novetat, per a tu la repetició descafeïnada de l'exposició original i un repic de la teva vida que no.

—He dormit poc. Tenia molta feina —has contestat—: quan torni duré un fluorescent de recanvi.

—Doncs per aquí hem tingut nit de festa, la bèstia i jo, ja t'ho explicaré quan d'allò. —La teva dona t'ha enviat un petó i t'ha desitjat sort.

L'exposició sortirà de les caixes. Jonàs saludarà les velles consoles, els perifèrics que un dia van ser novetats extraordinàries. Hi té relacions de marxant de bestiar, amb les andròmines exposades, perquè les ha triat, les ha conegut en magatzems de barriada o

en botigues de segona mà, o les ha desitjat en la solitud augmentada de les adquisicions a la xarxa. També va cedir part del seu fons personal, caràtules, revistes especialitzades i màquines obsoletes. D'això que la mostra tingui un toc emotiu, de bestiar explotat però estimat. L'exposició reviurà i Jonàs retrobarà una espècie d'amics envellits per la mudança, pel canvi de lloc i pel camí fet. Lluny del seu naixement, a la piscina dels anys setanta, vuitanta i noranta, els muntatges i embalats successius conformaran la tercera edat de les peces. Les exposicions i els museus donen sentit a aquest tipus de jubilació estàtica. Tro-nades, totes les màquines de l'exposició encara funcionen.

Et fa mandra. No tens cap xat segur, amb les de Lleida. Segur de seguretat, de confiança, de persones com tu que després de la desvirtualització i del rebrec no et molestaran amb la xerrameca de fer projectes colossals al teu costat, ni et voldran de terapeuta o de cigala muda amb orelles. I Tinder és un fàstic, no t'hi acostumes, és ple d'estrafetes que de viva vista trituren la idea que te n'havies fet a la pantalla, o et surten les que van de sobrades i et posen el mirall a tu, i et diuen que a les fotos no eres tan poca cosa com ara que et treies la samarreta, descarades, lliures de dir-te que no et cuides prou, sense la pietat que tu, en silenci, acabes de tenir amb elles, ara que es despullaven i la carn rosada i vella s'esllavissava roba enfora. La xarxa deforma en positiu i després tot són desenganys. Però parla per tu, botifler. Vós també feu part de tota aquesta carnassa sentimental

i exposada. Si l'aparador de Tinder fos real i s'hi pogués aplicar un centrifugat, en resultaria un puré de greix, la muntanya ballarica de porquim empeltat d'ulls i d'ungles, en sortiria un resum que serviria d'avatar per a tots els tinderaires, el que som al servidor, un pegot de tendrums digitalitzats.

—Via, Dos. El tren, amb, destinació, Lleida, és, a punt, de sortir. Via, Dos.

Mira que no disposar d'un Museu del Videojoc, Catalunya. Mira que no fer-me'n director. La meva exposició és boníssima. No hi caieu? Hi ha museus de tota crosta. De la cúrcuma. Del dièsel. A Argelers hi tenim el Museu del Vi de Pagès, i és la *sacre* botiga d'un espavilat. Fa més de quaranta anys que França es va especialitzar en aquestes enredades i Catalunya tot just es desperta. Als accessos de les viles gavatxes hi ha els cartellassos que t'avisen, cada vila en té dos o tres que en diuen museus. Després són amuntegaments de qualsevol tema, i no hi sol faltar el Museu de la Segona Guerra Mundial, finalment la col·lecció d'un psicòpata que si fos nord-americà ens en riuríem, d'ell i dels seus bibelots patriòtics. Les subvencions de cultura van que volen, i volen en la direcció que marquen els barrets. Ara com ara, el llogarret ja pot ser petit, que si un emprenedor cultural hi vol muntar el museu del melic, no pateixi, allí hi ha la finestreta dels diners, amb la condició, és clar, que relacioni el seu fato amb la Nació. A França tenim un país de finestretes, senyora dels sostens de blonda de l'estació, però cap intenció, ni un sol esforç institucional dedicat a la

indústria cultural més característica del tombant de segle. I Catalunya tot just es desperta. El videojoc fa pobre? És el desè art!

L'Espanya de finals dels vuitanta es va convertir en una potència mundial en la creació de videojocs. Madrid, en el laboratori. Barcelona, en la capital. Tu, en una promesa. Fa lleig, el videojoc? De poble baix? Que no hi juguen totes les capes de la lasanya humana? Els intel·lectuals en nòmina, que van fer la carrera que tocava, de la teva edat, alguns són coneguts teus de l'escola que després van anar a la Politècnica o a la Nationale d'Administration, i ara fan de periodistes culturals ben vestits, de poetes d'esquerres que qualsevol collonada els sembla emocionant, o són càrrecs polítics patriotards, gastrònoms de tercera cassola, arquitectes i futuròlegs d'espardenya i cordill, que ara puguin a la palestra i que confessin, que ho admetin un cop si més no: han exterminat grapat de marcians, amb tu i gràcies a tu. L'estesa és bíblica, una muntanya fumosa d'alienígenes morts, suc i pudor de palpís invasor de l'espai cremat pel làser de l'avorriment, i ara tota aquesta patuleia de farsants ho amaguen. A flor de tertúlia radiofònica citen els Lumière, Marie Curie sobretot, Rimbaud, i es protegeixen els uns als altres, es donen feina i premis entre ells, tot sigui per la Nació, pel Relat que els paga les segones residències i els viatges promocionals, quin *pantouflage*, tot per França, quan en realitat dedicaven més hores a pelar extraterrestres que no pas a saber qui eren tots aquests citats ni què van deixar fet.